

LETO XII.

ZVEZEK 6.

Vrli Slovenci: Prava vera bodi
vam luč, materni jezik bodi vam
ključ do zveličanske narodne
omike. A. M. Slomšek.

NAŠ DOM

GLASILO
SLOVENSKE MLADINE.

MARIBOR, 1912

CIRILOVA TISKARNA.

Vsebina 6. zvezka:

	Stran		Stran
Pouk.		Rajhenburg	95
Ustavoznanstvo	81	Špitalič	95
Vedenje deklet napram vojakom	82		
		Govorniške vaje:	
Zabava:		Naše delo — vaše delo	95
Izdajstvo	84		
Ob Soči	89	Drobtinice:	
		Klavijolina	96
Razgled po svetu.	89		
		Listnica uredništva.	
Orli:		Vrški: Pesem »Zbudimo se!« ni sestavljena	
Hoče pri Mariboru	90	po pesniških pravilih, zato se je pogreznila v	
Središče	90	žrelo uredniškega koša. Ker Vam sicer pero	
		dobro teče, poskusite kaj drugo. — Tončika: Vaš	
Dekliški vrtec:		»Pustni dan« je prišel malo prepozno, zdaj je	
Kako delajmo za narod	90	pust minol, do drugega pusta pa bi zopet po-	
Dobra gospodinja	91	zabili Vaše opomine. — Čebelarka N. P.: o	
Lahkomiselnost	91	čebelah radi sprejmemo tu in tam kako črtico.	
Kakšna je naloga matere — gospodinj?	92	Priloženo znamko smo porabili v prid »Slov.	
Mladenke, na vojsko zoper pijančevanje!	92	Stražo.« — Pošiljateljem obrabljenih znamk za	
		»Slov. Stražo«: Nekateri pošiljajo znamke s	
Društveni glasnik:		poštno spremnico in si tako delajo nepotrebne	
Sv. Magdalena v Mariboru	94	stroške. Znamke se pošljejo lahko kot tisko-	
Kamnica pri Mariboru	94	vina ter se do 50 gramov plača le 3 v., do	
Ljutomer	94	100 gr. 5 v., daljno ceno si poglejte v Mohor-	
Šoštanj	94	jevem koledarju str. 16. — Brežice i. dr. Za to	
Zreče	94	številko došlo prepozno.	

Naš Dom izhaja 1. in 15. vsakega meseca ter stane na leto 2 K, na pol leta 1 K, na četrto leta 50 h. — Uredništvo in upravništvo je v Cirilovi tiskarni, Koroške ulice 5, Maribor. — Sklep uredništva

12. marca 1912.

Srečke v korist „Slovenski Straži“.

Turška srečka na mesečne obroke po 4 krome 75 vin. Glavni dobitki vsako leto 1,800.000 frankov. : Turška srečka in še tri druge srečke na mesečne obroke po 6 kron 25 vin. :- Glavni dobitki vsako leto čez 2.000.000 kron. Vsaka srečka mora biti izžrebana. Najmanjši dobiček turških srečk 230 K. :- Pojasnila daje in naročila sprejema :-

Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19.

Slovenci! Naročite si „Naš Dom“.

N A Š D O M

Štev. 6.

V Mariboru, 15. marca 1912.

XII. letnik.

Pouk.

Ustavoznanstvo.

III. Ljudski zastopi.

D. Občinski zastopi.

Občina je urejena družba ljudi, ki stalno prebivajo na kakem določenem kraju. Kakor se razširja rodbina v pleme in narod, tako je občina izvirišče za širje družabne skupine: za okraje, dežele, državo. Potemtakem je država organizirana družba vseh, na gotovem ozemlju se nalajajočih, nobeni drugi oblasti podvrženih občin. Občina je podlaga državi, državna ustava temelji na občinski. Ker ima država nadoblast nad občinami, določuje ter urejuje po svojih zakonih naloge in pravice občin.

V Avstriji je občinska ustava v svojih glavnih načelih enotno urejena z državnim zakonom z dne 5. marca 1862, podrobne določbe so prepuščene posameznim deželam. Za Štajersko je bil občinski red in občinski volilni red razglašen s postavo z dne 2. maja 1864, št. 5. dež. zakonika. Nekatere točke tega občinskega volilnega reda so bile razveljavljene z deželno postavo z dne 24. marca 1907.

Delokrog občine je dvojen: samostalen in prenešen. V samostalen delokrog spada gospodarstvo z občinskim premoženjem, oskrbovanjem občinskih potov in mostov; skrb za varnost ljudi in imetja, npravstveno redarstvo (policija), nadzorovanje, da se policijsko uro po krémah izpolnjuje, skrb za lepo in pošteno obnašanje prebivalcev (odprava divjih zakonov), skrb za dobrodelne naprave, za ubožce, skrb za šolo. Nadalje nadzoruje občina tržni promet, mere in uteže, živila, zdravstvene razmere (higijeno) in skrbi za stavbni red; ona posreduje tudi med prepirajočimi se strankami po svojih zaupnikih.

Prenešeni delokrog naklada občini dolžnost, da pomaga javnim uradom, n. pr. okr. glavarstvom, pri urađovanju.

Taka opravila so: razpisovanje mladeničev k vojaškemu naboru, razglašanje volitev v deželni in državni zbor, razglašanje državnih odredb itd.

Nekatere mestne občine imajo še posebne pravice in opravljajo posle okrajnih glavarstev, to so mesta s svojim zakonom ali statutom, n. pr. Celje, Maribor, Ptuj, Gradec.

Občinske potrebščine se pokrivajo z občinskimi dohodki in s prikladami.

Ker le v malokaterih občinah zadostujejo občinski dohodki, sme pobirati občinski odbor občinske priklade.

Take priklade so: doklade k neposrednim (direktnim) davkom ali k užitinini (indirektni davek).

Občinske priklade sme občinski odbor dovoljevati le do neke meje, sicer mora privoliti okrajni zastop ali pa deželni odbor. Visočino občinskih doklad določuje deželni zakonik od 15. januarja 1873, št. 6.

Občinske volitve se vrše periodično (to je v določenih časovnih dobah). Oni občani, ki smejo voliti občinski odbor, imajo aktivno volilno pravico, oni pa, ki so tudi lahko voljeni v odbor, imajo pasivno volilno pravico. Ženske volilke smejo izvrševati svojo volilno pravico edino po moškem volilnem pooblaščenju.

Večje občine volijo v treh volilnih razredih, manjše le v dveh razredih. Volilci so uvrščeni zaporedoma po velikosti direktnega davka. Razdelijo se volilci v volilni imenik tako, da pride na vsak volilni razred primeroma enako razdeljen direktni davek, ki se plačuje v celi občini.

Poleg teh imajo volilno pravico ne glede na davek odvetniki, notarji, profesorji, državni in javni uradniki, duhovniki, javni učitelji, vpokojeni častniki, ki stanujejo v občini, in častni občani.

Od volilne pravice so izključeni: 1. Osebe, ki so bile obsojene radi hudodelstva, tudi take, ki so radi hudodelstva v preiskavi; nadalje osebe, ki so bile obsojene radi tatvine, goljufije, poneverjenja ali pa so bile deležne teh prestopkov. Izključenje od volilne pravice traja glede na visokost prestopka in kazni od 3 do 6 let. Od volilne pravice so izključeni tudi vsi inozemci, slaboumni ter taki, čez katerih premoženje je proglašen konkurz.

Če je volilcev v občini manj kot sto, se voli 8 ali 9 odbornikov, 8 če sta dva, 9 pa, če so trije razredi; kjer je volilcev od 100 do 300, se voli 12 odbornikov, od 300 do 600 18, od 600 do 1000 24, nad 1000 pa 30 odbornikov.

Voljeni smejo biti vsi tisti občani moškega spola, kateri imajo sami pravico voliti, so izpolnili 24, leto ter vživajo vse državljanske pravice. Od izvolitve izključeni so pa vsi tisti, ki so bili obsojeni radi pregreška tatvine, goljufije, poneverjenja ali udeležbe pri isti, taki, čez katerih premoženje je proglašen konkurz, občinski služabniki (ki res služijo občini) in uboži.

Volilni imenik mera biti 14 dni v občinskem uradu javno razpoložen. Vsak volilec ima pravico zahtevati od občinskega urada prepis imenika, če pokrije stroške prepisa. Ugovori in reklamacije proti imeniku se vložijo ali pismeno, ali pa ustmeno pri občinskem uradu v dobi, ko je razpoložen volilni imenik. O reklamacijah odločuje reklamacijska komisija.

Razpis volitve se mora javno naznaniti 14 dni pred volitvijo.

Po novem volilnem redu za Štajersko je volitev tajna. Volilec se morajo vsaj tri dni pred volitvijo dostaviti glasovnice in legitimacije. Vo-

litev vodi volilna komisija, ki sestoji iz župana in štirih volilcev. Dva izmed teh voli občinski odbor, dva pa imenuje okrajno glavarstvo.

Vsak volilni razred voli ločeno od drugega. Imena izvoljenih odbornikov se morajo torej po volitvi javno naznaniti. Proti izvršeni volitvi se lahko vloži ugovor, če so postavni vzroki, ter se potom občinskega urada pošlje na namestništvo.

Če so volitve potrjene, izvoli občinski odbor iz svoje srede občinsko predstojništvo, to je župana in dva ali več svetovalcev. Občinski odbor in občinsko predstojništvo se imenujeta občinski zastop, ki je voljen na tri leta. Občinski odbor se zbere, kadar je treba, vsaj pa vsako četrletje po enkrat. Seje, ki jih sklicuje župan ali njegov namestnik s pismenim povabilom vsaj 24 ur pred napovedano sejo, so javne. Venčdar pa se sme izjemoma po županovem ali po treh odbornikov nasvetu skleniti, da je seja tajna: to se pa nikoli ne sme zgoditi v takih sejah, v katerih pridejo na vrsto občinski računi ali pa proračun občinskih dolgov in stroškov.

Ker sega delovanje občin globoko v verske in narodne razmere, je nujno potrebno, da je uprava občin izključeno v rokah krščanskih in narodnih mož.

Vedenje deklet napram vojakom.

Nekje na Štajerskem je stala v prav prijetnem kraju priprosta kočica. Bila je tako obrnjena, da jo je obsevalo jutranje in poldnevno solnce, kar je bilo zlasti po zimi veliko vredno. Tudi lep razgled po dolini se je odpiral skozi okno. Okoli kočice je bilo nekoliko vrtca, ki je bil seveda večidel zasajen le s koristnimi rastlinami. Venčdar nisi pogrešal v njem tudi raznovrstnih, lepo dišečih cvetlic, živa priča, da stanuje tukaj mlado žensko bitje.

Krasno dekle je bilo v tej koči doma, kdor jo je videl, star ali mlaj, moral je biti vesel. In kako to, da se je to dekle tako lepo in krepko razvijalo? Hrane pač ni imelo kaj poseb-

ne. Živela je, kakor se živi pri ljudeh, ki so bolj ubožni, in vendar bi se mogla meriti ž njo v lepoti le malokatera mestna gospodična, ki ima vsega v izobilju. Res je, da je lepota pred vsem dar božji, da ne moremo biti vsi enako lepi, a res je tudi, da človek sam lahko mnogo stori za svojo telesno lepoto. Sicer lepota sama na sebi še ni tisto, kar nam dela človeka prikupljivega. Kolikokrat nam pridejo nasproti ljudje, ki so lepo zrastle in imajo lep obraz, pa nam vendar ne ugajajo. Kaj pomaga, če ima deklet še tako okroglo lice, če pa morda vidimo, da se zanemarja, da ni snažno, ali da ni okusno in primerno oblečeno. Priti pa mora k telesni lepoti sami na sebi še nekaj drugega, kar podeljuje isti še-le pravi sijaj.

To deklet ni poznalo nič tistih umetnih sredstev, s katerimi si lepotičijo gosposka dekleta svoja lica. A poznalo in imelo je nekaj drugega, kar pred vsem pristoja mlademu dekletu, in kar jo dela Bogu in ljudem prikupljivo! To deklet je dičila najlepša čednost mlade ženske, dušna in telesna čistost!

Ko bi ti, slovensko deklet, vedelo, kako telesna lepota še-le s to čednostjo zadobi svojo pravo veljavo, ko bi vedelo, kako jasno se zreali in razodeva v tvojem očesu tvoje srce, in kako te ravno odsev nedolžnosti iz tvojega očesa dela prikupljivo, gotovo bi bežalo pred vsako priložnostjo, kjer ti preti nevarnost. Žalibog je pa dandanes pri dekletih ravno nasprotno, seveda pri vseh ne, pa dosti, dosti je takih, ki lahkomisljeno poganjajo v nevarnost svoj najlepši kras. Najbolj vleče dekleta za vojaki. Če gre kje po cesti ali skozi kakšno vas krdelo vojakov, jih gre vse gledat, kakor kakega čudeža, najrajši pa jih zijajo dekleta. In zakaj ravno dekleta? Zato, da se jim tam nastavljajo, se proti vojakom krohotajo, jim namigujejo in se koketno vedejo. In če se kje v kaki vasi vojaki naselijo za več časa, ko imajo kakšne velike vaje, dekleta so prva, ki se začno pogovarjati z vojaki, in kmalu se jim za-

čno sladkati in prilizovati; one pa v jakom tudi vse verjamejo. Mnoge pozneje bridko objokujejo, pa je prepozno.

Draga slovenska dekleta, ne bodite vendar tako nespametna, ne prilizujte se vojakom in ne verjemite njihovim sladkim, zapeljivim besedam. Izogibajte se in skrivajte pred vojaki, kar se le največ da, ne spuščajte se v nevarnost lahkomisljeno!

Tistemu dekletu, ki sem jo omenil začetkom, je sevala nedolžnost iz oči in čistost iz srca; to prelepo čednost je skrbno gojila, vsake priložnosti se je izogibala, kjer bi se mogla, četudi le malo omažeževati. Svoja ušesa si je zatisnila in zbežala, kjer je prišla kaka srpa beseda iz razuzdanih ust.

Kako grdo je, če dekleta sama nesramno govorijo in se takemu govorjenju smejejo. Ali ne veste, da je to velik greh? Priporočite se vsak dan priprošnji Device Marije, da bi vam stala na strani in vam pomagala, če se vam bliža izkušnjavec, bodisi že v kakoršnikoli podobi. Bodite snažno in okusno oblečene, ne tako našopirjene, kakor da bi pav razgrnil svoj rep, kakor so se splohi začela dandanes nositi dekleta. Nosite se tako, kakor se spodobi mladim deklicam.

Že tretje leto sem pri vojaki in sem dosti videl, kako se obnašajo nekatera dekleta proti vojakom in vojaki proti dekletom. To stvar sem že delj časa premišljeval in sem se nazadnje odločil, spregovoriti o tem v „Našem Domu“. Verujte mi, ako si ohranite čisto srce in ako ravnate pametno, bodete v resnici zale in čislane. Ako tudi morda od rojstva nimaš posebne lepote, spoštovalo te bo vse in imel te bo vsakdo rad, če si snažna in če ti odseva nedolžnost iz tvojih lic. Vprašam vas, kakšne gospodinje in matere pa boste enkrat, ako nosite sedaj naprodaj svojo nedolžnost in svoje poštenje?

Mnoga dekleta imajo grdo navado, da zahajajo v gostilno, tam plešejo in pijančujejo, pri vsaki muziki morajo

biti zraven, potem se pa pozno v noč vračajo domov, in kar je najbolj žalostno, mnogi stariši k temu nič ne rečejo; ni čuda, da je dandanes takorekoč narobe svet. Kot vojak sem marsikaj videl, slišal in izkusil. Zato vas pa

prosim, predraga dekleta, varujte se vojakov, sploh hudobnih ljudi, izogibajte se jih in nikar se jim ne nastavljajte. Varujte svojo čast!

Š—.

Zabava.

Izdajstvo.

Povest iz polpreteklih dni. Spisal Starogorski

Pomlad se je bližala z naglimi koraki in ž njo tudi čas novih volitev za občino Podlesje. Sedanji župan, Andrej Gorjak, ki je bil na čelu občini celih sedem let, se je naveličal tega posla in časti, ter želel odložiti svojo službo. Sedanji časi so mu napravljali preglavice, in kakor je trdil sam, še ni bil nikdar v takih zadregah, kakor zadnji dve leti. Blagor občine mu je bil sicer vedno prva skrb in vaščanje so ga zelo čislali. Ni mu pa hotelo v glavo slovensko urađovanje. Navajen je že bil tekom teh let, kar je županoval, teh nemških dopisov, da si ni mogel niti predstavljati slovenskih uradnih pisem. Kdo bi mu pa štel to v zlo?! Saj so do malega vsi župani urađovali nemški.

Ni pa rečeno s tem, da bi bil morbiti Gorjak kak mrtev človek za svojo narodnost in govorico. Ne, ampak še celo potegnil se je za svoj jezik, ali le po svoje. Bralno društvo, ki se je ustanovilo pred letom, se mu je zdelo le potrata časa in denarja, dočim je gasilno društvo celo podpiral, češ, to je za blagor ljudstva. In ko se je isto prelevilo na popolnoma slovensko podlago in vsprejelo slovensko povelje, je ponosno povdarjal:

„Tako, tako! . . . Saj smo Slovenci, čemu nemškutariti?!“

Zanj je imelo pač le to pomen in veljavo, kar je spreviđel, da mu naravnost koristi. Ko so ga prigovarjali, naj vstopi v Bralno društvo, ker je v blagor ljudstva, da se izobrazuje in spoznava sebe samega, je rekel navadno:

„Prestar sem, prestar. Ako pa Ivanka hoče, naj se vpiše. To je bolj za

mlade ljudi, dasiravno ni potrebno. Če se kaj nauči, ji ne bo škodovalo. Za nas pa je tudi tako dobro.“

S tem je bilo konec vsemu prigovarjanju. On ni branil svoji hčeri, in ta je seveda pristopila z veseljem.

Ivanka ni bila ena onih žensk, ki se ponašajo s svojo lepoto in gledajo ponosno v svet, vedoč, da jih vse občuduje. Živi pobeljeni grobovi! Ni vzrastla, kakor prešerna vrtnica, ki se baha na gredi, ozirajoča se za mimoidočimi, ampak liki ponižna voljica v gozdu, razširjajoča svoj prijeten vonj okrog, skrivajoča se iskajočim očem. Njene rjave oči so zrle prijazno, nežno, v njih se je zrealila vsa lepota njene dekliške duše. Videl bi pa poznavalec ljudi v njih tudi ogenj skritega ponosa, samozavesti in odločnosti. Njen duh je silil višje, hrepenel po nemčem vzvišenejšem.

Mati je prigovarjala očetu, naj dovoli, da se pojde Ivanka česa učiti, bodisi v katerokoli šolo. Edinica je in siromaka nisva. Pa Andrej Gorjak je bil mož svojeglaven in trmast. Odločno je oporekal temu, dasi je vedel, da bi ga to ne spravilo v nič. Njegovo posestvo, na katerem je redil osmero glav goveje živine in dvajset prešičev, mu je neslo dovolj dohodkov.

„Ako bi bila fant“, je dejal, „bi ne imel nič zoper to. Tak naj le gre, da se kaj nauči. Ali dekleta naj so doma. Drugega nič, kakor če pride domov, ne bi hotela več delati, za kaj drugega pa tudi ne bo. Za pohajkovanje pa nimam denarja ne hčera.“

In to je bilo pri njem kakor pribito. Mati in hčer sta se morali udati.

Ivanka si je morala nadomeščati svoje želje po uku s knjigami. In Bral-

no društvo ji je nudilo vsega v obilici, in tako se je izobraževala sama, da bi lahko osramotila marsikaterega moža.

Župan Gorjak je bil naročen na tednik „Slovenska Lipa“, majhen listič. Dejal je, da je zanj dovolj. Novice, in kar je treba, dobi v njem ravno tako, kakor v drugih listih, kaj drugega mu pa ni sila vedeti. In tudi časa ni za kneta, da bi bral časopise. Ivanka je seveda ta list vedno čitala na glas, ko so sedeli zvečer okrog mize. Oče s pipo v ustih, mati pa je prebirala grafi za drugi dan, ali pa delala kaj drugega. Hlapec je pa odšel navadno na vas.

„Slovenska Lipa“ je pozivala večkrat, posebno pa v zadnjem času, župane, naj uradujejo slovensko, naj zahtevajo slovenske dopise. S tem omogočimo svojim sinovom kruha v domovini, dočim nam jih sedaj pošiljajo v prognanstvo v odljudene kraje, a k nam prihajajo tujci. Čemu bi se mi Slovenci ubijali s tujim jezikom, ko pa imamo itak svojega, ki je tudi toliko vreden, za nas še več, kakor drugi.

„Vse prav“, je pritrjeval oče Andrej, „vse prav. Ali sedaj sem že navajen tega nemškega uradovanja. Naj se začnem učiti slovenski?!“

„Oče“ je dejala Ivanka, „jaz mislim, da boste lažje pisali ono, kar govorite, kakor pa, česar ne umejete prav. Kdo ve, če se vam ne smeji, ako napravite kake napake in se rogajo po pisarnah Vaši nemarnosti in bojazljivosti.“

Pa tudi nekateri drugi so ga jeli siliti in mu prigovarjati, naj začne uradovati slovensko. Trčilo se je, da je sklenila večina županov, da bo sprejemala in odpošiljala samo slovenske dopise. Če jih je več skupaj, se lažje ubranijo železni roki okrajnega glavarja, strastnega nemčurja.

Tisti pa, ki so nadlegovali Gorjaka, da naj začne uradovati slovenski, so bili oni, katere je navdihnil duh Bralnega društva in jim vzbudil zavest, da Slovenec ni rojen samo za tlako tujcem, ampak, da gospodari po lastni volji na svoji zemlji.

Tako je prišlo, da Andrej Gorjak na noben način več ne sprejme županske časti. Rad jo prepusti drugemu, mlajšemu.

„Torej radi slovenskega uradovanja nočete več županovati?“ ga je vprašala Ivanka.

„Da, ker res ne vem slovenski uradovati. Še pisati sem skoraj pozabil“, ji je odvrnil. „In miru sem že tudi potreben. Star sem že in sedem let nositi odgovornost celega Podlesja, ni malenkost. Naj le poskusijo drugi. Izhaja se že, ako je mir, ali če bodo dražili gospočo s slovenskim uradovanjem, potem bodo prežali ti ljudje na uboega župana, da ga zasačijo pri čem, bodisi po pravici ali krivici, kdo jim kaj more, in prisojali mu bodo globo za globo. Ne zljubi se mi več, da bi vpil nad menoj okrajni glavar ali pa kak komisar, še manj pa, da bi me stiskal okrajni načelnik sedaj za to cesto, sedaj za kak zakoten klanec. O, poznam jaz to. Za mali grmič, ki raste morebiti slučajno preblizu ceste, se ti izpočtakne, in takoj imaš sitnosti. — Naj poskusijo drugi, kako je županovanje.“

„Potem pa boste pristopili k Bralnemu društvu“, je nagovarjala Ivanka. „Oče, Vi niti ne veste, kako zanimivo je. Sedaj boste imeli tudi več časa.“

Rad je imel Gorjak svojo Ivanko in ni ji rad česa odrekel. Bil je pa tudi ponosen na njo. Nekaj časa je torej še premišljeval in majal z glavo sem in tja, a ker mu je prigovarjala Ivanka čim dalje bolj, je rekel:

„Že vidim, da ne bo miru prej. Toda veliko vam koristil ne bom.“

II.

Neke nedelje po rani maši je bila zbrana v vaški gostilni družba iz Podlesja.

„Razpisane so volitve“, je dejal Lučvik Logar, širokoplečat mož in majhne, zajete postave, ter sukal kakor ščetine trde brke. „In najbolj važno pri tem je to, da je nabil Gorjak razglasil tudi v slovenskem jeziku.“

„To je dobro znamenje, da misli in on zanaprej uradovati slovensko“, pripomni nekdo.

Luđvik pogleda po govorniku, kot bi se hotel prepričati, ali se šali, ali misli resnico. Načo pravi:

„Baš to jasno govori, da Gorjak ne sprejme več županstva.“

„Zakaj ne?“ sprašujejo ostali.

„Hm! Mene vprašujete? Sami veste ravno tako dobro, kakor jaz. Pač pa je vrsta na meni, da vprašam, kaj bi storili vi na njegovem mestu?!“

Logar je gledal in mežiknil z levim očesom. Bila je to njegova navada. Imel je majhno posestvo, dovolj veliko, da se je preživljal. Oženjen ni bil nikoli, zakaj, ni pravil nikdar. Gospodinjala mu je sestra, ki je bila slepa na eno oko. Vaščanje so ga imeli radi, ker je znal večasi katero reči, da si ga je rad tudi srknil čez navadno mero, kar mu je jemalo naklonjenost vaščank.

„No kaj bi storili na njegovem mestu“, je vprašal vnovič.

Vsi so skomiznili z ramami.

„Ali bi uradovali slovensko?“

Možakarji so se spogledali in zopet skomiznili.

Logar se je razjezil.

„Nemškutarili bi naprej, kaj?“

„Kakor ti“, je pripomnil nekdo.

„Da bi ti zmrznil jezik“, se je Logar še huje raztogotil. Nato pa se je naglo pomiril in vprašal:

„Kdaj si me pa videl, da bi nemškutaril?“

„Videl, videl“, se je nasmejal Janez. „Pa slišal tudi, slišal, kadar si se vračal iz krčme domov, si kričal kakor jesihar: „Reks um, Habt acht“ in ne vem kaj še vse.“

Sedaj pa se je Logar naslonil nazaj, pomežikal in počakal, da so se nehali smejati. Nato je izpraznil kozarec, se obrisal, kakor bi imel povedati kaj posebno važnega, ter dejal:

„V takih okoliščinah se človeku prizanaša. Kot nekdanjemu vojaku z dvema zvezdama na vratu, me obhajajo večasi spomini na ono dobo, ko sem bil še mlad. In ne morem si kaj, da bi

ne poskusil, ali še znam, ali sem že pozabil.“

Nekoliko se je zamislil. Med tem mu je pa svetovalec Luka Možgan nalil prazno kupico in dejal:

„Pij, Luđvik!“

Logar je prijel kupico kakor v sanjah, izpil in dejal z resnim glasom:

„Možje, pomislimo in pomenimo se. Kdo bi bil najboljši za župana?“

„Možgan, svetovalec Možgan“, je rekel Janez.

Možgan ga je ošinil z očesom, da je oni kar utihnil, Logar pa je rekel:

„Ako bi Možgan hotel, bi bil že lahko davno. Zato pa iščimo dalje. Jaz bi sicer nasvetoval Janeza, a bojim se, da bi nam potem županovala njegova žena.“

„Luđvik, ne bodi siten“, je rekel Janez, dasi mu ta misel, da bi bil on župan, ni bila nevšečna.

Svetovalec Luka Možgan je položil roke na mizo, kar je vedno storil, ko je hotel kaj važnega povedati. In res so se vsi pogledi obrnili vanj. Možgan se je še odkašljajl in dejal:

„Dandanes ni več tako, kakor prej. Gospoda je sitna, ker jej predobro gre. Nikdar ji ne moreš prav ustreči. Zato moramo dobro pomisliti, komu bomo zaupali občino. Biti mora že tak, ki se ne bo dal ugnati v kozji rog in“ — tu je Možgan povzdignil glavo in glas — „kateri se ne bo zbal slovenskega uradovanja, čeprav bi ga hotela gosposka zato odreti.“

Logar je navdušeno vzkliknil:

„Tako je, živel Možgan!“

Nato je rekel z jeznim glasom:

„Gospoda ne bo nikogar odirala zaradi slovenskega uradovanja. Župan si mora biti svest svoje moči in pravice, in bali se ga bodo. Ne pa tako, kakor je večina županov, da se že trese, če pride k njemu kak orožnik. Poznam take, ki se po noči niti obleči ne vedo od strahu, ako jih zbudi orožnik in zahteva, da mu odpro. Jaz bi ga pustil čakati dve uri, in bi se lepo počasi oblekel; če bi mu pa ne bilo prav, pa bi ga pustil še dalje.“

„Mislite, da bi ne? . . . No, povejte mi, od koga pa se živi ta gospoda? Od vas, in vaših žuljev! Za koga je ta gospoda? Za tebe, za nas vse, in nisimo mi za nje. Čemu bi se potem bali. Ti storiš, kar imaš storiti in ni vrag, da bi te pojedli. Postave imaš napisane, po njih se ravnaš, vse drugo te pa ne briga nič. Če bi pa hotel kdo od tebe kaj več, kakor sme, pa mu posvetiš.“

Logar se je razvnel.

„Kaj bi vam pravil. Pri vojakih tudi ni posebno prijetno. Če se pa držiš svojih predpisov, ti pa ne more nikdo nič. In isto je tukaj in še v večji meri. Tam se ne smeš vzdigniti čez višjega, ker nimaš nobene zaslombe, čeprav se ti je zgodila krivica, a tu si državljani, prav toliko vreden, kakor okrajni glavar. In kot državljani imaš pravico, rabiti svoj jezik, in kdor ti dela zaradi tega zapreke, pa mu pokaži, da se ga ne bojiš in ga nauči, kako se spoštujejo tvoje pravice.“

Vsi so mu glasno pritrjevali. Janez pa si ni mogel kaj, da ne bi opomnil:

„Lepo si povedal, skoraj lepše, kakor naš župnik na prižnici, samo tvojo vojaščino, to si moral zopet vmešati vmes.“

„Pa ti povej, če kaj veš, godalo godalasto.“

„In spraznil je kupico ter jo porinil pred Janeza, češ, za kazen mi jo imaš napolniti, pa s svojim. Janez pa je to tudi med glasnim smehom storil.“

„Tako je prav, Janez“, ga pohvali. „Za natakarja bi te še vzel, če bi mi hotel natakati zastoj.“

„Kaj pa, če bi volili Kalina“, omeni Mimodraž Martin, ki je dosedaj samo poslušal. „Dober mož je in zmožen bi bil za župana!“

„V prvi vrsti mora biti tak, da se ne bo nikogar ustrašil, posebno slovenskega uradovanja ne“, reče Logar in postavi krepko prazen kozarec na mizo.

„To je malenkost“, omeni Mimodraž.

„Kaj praviš?“ se vspne Logar.

„Da, to ni največ, da bi slovenski uradoval. Občinske koristi mora znati tudi varovati, in to v prvi vrsti.“

„Grom in peklo“, zakolne Logar...

„... . prazne vaše proti nam so stele“, zapoje vmes Janez in smelji zadoni po sobi.

Logar zasope, pogleda okrog sebe in reče:

„Možje, vi se smejete, a meni je vražje resno pri srcu. Mimodraž je mnenja, da to ni največ, slovensko uradovanje. Za Boga, možje, kako pa naj župan varuje potem koristi občine, ako bo uradoval v jeziku, ki ni naš. Kdo nam je porok, da ne boče podpisal z občinskim denarjem nam Slovence sovražna podjetja, šole, in kaj že imajo ti Nemci takega, da nas čim prej pozobljejo. Kdo nam je porok, da župan, ki noče slovensko uradovati, stori kaj za slovensko občino. Odgovorite, možje!“

Možgan položi roke na mizo in pokima.

„Res je to!“

Logar pa nadaljuje:

„Župan pa, kateri da tudi v uradnih poslih prednost svojemu materinemu jeziku, tak župan bo vestno varoval koristi Slovencev in občine, tak župan ne bo nikdar pripustil, da bi se godila Slovencev krivica. Kaj pravite, možje?“

Vsi so molče prikimovali razvnetemu govoru Logarja. Možgan pa je bil tako ginjen, da je komaj izrekel:

„Res je to!“

Janez pa, kateremu je Logarjev govor nad vse ugajal, je že hotel izreči svoje obžalovanje, da je škoda, da ni Logar župnik. A obmolnil je, ko je videl Možganove vlažne oči in slišal njegov tresoči glas. Stisnil je ustne, natočil nehote Logarjevo kupico, in rekel kakor v odmev Možganu.

„Res je to!“

Logar pa še bolj osrčen, udari s pestjo ob mizo in pravi:

„Tudi jaz pravim tako! Kdor si ne upa ali noče uradovati slovensko, je izdajalec, mevža, lopov...“

Mimodraž pa se ni dal tako hitro ugnati.

„Pa gospoda ne bo hotela.“

Logar jezno sopihne in pravi:

„Kdo pa bi gospožo vprašal za to. Če hoče jesti naš kruh, bo pisala slovensko, in ni vrag, da bi ne. Ako pa jim to ne ugaja, pa naj grečo tja, kjer jih nihče ne bo silil, dobimo vsaj svoje ljudi med nas. Kaj pravite, možje!“

Možakarji so ga že imeli nekoliko, bodisi, da jih je ogrelo popito vino, bodisi, da so vplivale tudi nekoliko Logarjeve besede. Še celo Mimodraž se je sprijaznil s tem in poklical „štefana“.

„Tako je, Logar, ti znaš, ti! Slovenci smo, zato pa bodimo tudi možje. „Slovenska Lipa“ tudi piše, naj se postavimo na lastne noge.“

Možgan in Janez sta uprla svoj pogled zamišljeno v „štefana“, ki ga je postavila brhka natakarka na mizo, Logar pa je dvomljivo pogledal Mimodraža. Ne ve se, ali je dvomil o iskrenosti njegovih besed, ali o tem, da bo plačal vino. Ostali pa so si prižigali pipe. Ali ko je položil Mimodraž na mizo denar, se je zjasnil Logarju obraz.

Janez pa je rekel z nekoliko boječim glasom, puščč smodko:

„Kakšni so župani, takšen je okr. zastop in tako potem mislijo o nas na glavarstvu in takšen duh veje i po šolah. Če so župani nemškutarji, pa smrdi vse po izdajalstvu. Le pogledimo naše razmere! Kak je okrajni zastop? Nemčurji vladajo v njem in gospodarijo z našim denarjem po svoje. Župana, kateri se le gane, preganjajo, vsak nedostatek se mu takoj zasledi, dočim se drugim izpregledajo še tako debele napake. Poglejmo v šolo! Učiteljstvo se ne sme gibati, otroci se slabo uče, ker se zdi učiteljstvu bolj potrebno nemškutariti, kakor učiti. Zavednim in delavnim ljudem se stavijo ovire, ali pa se jih prežene od tod. Ali morda ni res, možje?“

Janez se je oddalnil in pogledal po vaščanih.

Nekateri so pokimali in zamrmrali:

„Resnica!“

Drugi pa so gledali Logarja, ki je bil že precej vinjen, kako je sukal glavo sedaj na desno, sedaj na levo. Nato je rekel veselo:

„Janez, daj, da te objamem. Govoril si, no . . . da povem . . .“

„ . . . prav iz srca“, pomaga Mimodraž in svetovalec Možgan molče priklama.

Logar pa se odreže:

„Kaj še, prav iz „Slovenske Lipe.“ Janez, tebe pa še res nisem poznal, zaslužiš, da te izberejo svetovalcem, zakaj izborno se naučiš stavke.“

Sedaj se je posvetilo Možganu, zakaj vzdignil je glavo, položil roke na mizo in dejal počasi:

„Spominjam se že, še ni dolgo, da je tako nekako pisala „Slovenska Lipa“ o našem okraju. Spominjam se . . .“

„Pisal pa je tisto Logar“, zakliče neki vaščan.

Vse je postale tiho.

Da bi Logar vedel tako pisati? . . . Pa še v časopis? . . . Govoriti zna zelo dobro . . .

Prvi, ki se je opomogel iz začudenja, je bil Janez, ki je imel to dobro lastnost, da ni ničesar zameril.

„Bog ga živi, če je pisal, še jaz sem se pri tem kaj naučil.“

„Na zdravje“, so trkali ostali.

Možgan pa se je zdel hkrati zelo počaščen, da sedi in pije pri eni mizi s takim možem, kateri piše celo v časopise in česar se drugi učijo na pamet, zato je rekel svečano:

„Zelo nas veseli, možje, da imamo takega človeka. In pravim vam, Podlesje ne sme zaostajati. Mi moramo najti moža, ki se ne bo zbal nikogar.“

Vsi so glasno pritrdili:

„Moramo ga najti, tako je!“

Mimodraž pa pristavi:

„Ali kdo bo tak, ki se jim upre? . . . Sam ne opravi nič!“

Vsi pogledi so se uprli v Logarja.

„Seveda, ako bi se vsi samo vpraševali, kdo in kako . . . potem ostane seve vse pri starem. Ali delati treba, vsak posamezni, kolikor le more in kjer le more. Vsak najmanjši korak

pripomore, da se pride iz mesta. Kakor veste, so letos tudi volitve v okrajni zastop. Torej same volitve! In rečem vam, da mora biti konec tej nesrečni politiki v našem okraju. Seštetih so že skoro vsi glasovi. Le nekaj jih še manjka.“

Kaj praviš, Izidora bodo vrgli?“

„Nič ne pravim, ampak trdim. Gotovo še sicer ni, vendar kakor se kaže, bo šlo. Zato pa je ravno treba izvoliti pri nas zanesljivega moža. Po drugod imajo že dokaj zanesljivih ljudi, glejmo, da ne bo delalo Podlesje sramote.“

„Koga torej naj izvolimo? Povej, ki pregledaš vse kote!“

„Rečem vam, da bi Karlin v resnici ne bil slab. Le eno je, dolžan je Izidoru. Ni sicer veliko, a dolžan je, kmet pa ne more kar tako, če tudi manjšo svoto, meni nič tebi nič stresti iz žepa, ako se mu zagrozi, vrni, če ne, te rubim. Tudi njegov sin mi ne ugaja, zakaj odkar se je vrnil od vojakov, ni ne mrzel ne topel. To bi sicer ne bilo še nič, ali on se je zagledal v tisto Izidorovo veščo, v tisto vrtoglavo Toni, ki ima našemane lase, kakor bi gnjezdile ose v njih.“

„Glej ga huđirja. Še to je zvohal“, se nasmejejo možakarji.

Logar pa je jel mahoma nekaj iskati, se prijemal za glavo, gledal po sobi, da so ga jeli začudeno vpraševati, česa išče.

Logar pa odvrne z glasom, ki je izražal navidezno grozo:

„Za Boga, iščem, kaj bi naj bilo na meni podobnega huđirju, a ne morem najti niti rogov, niti kopita, niti . . .“

Vsi so pričakovali, da jim bo povedal, kaj je izgubil, zato so v prvem hipu ostrmeli nad takim odgovorom. A hipoma so si domislili, kaj je, in dolgo ni prenehal smeh.

Končno je vprašal Janez, še ves solzan od smeha:

„Pij Logar, in povej, kako znaš to!“

Vsi so bili radovedni in ga silili, dokler se ni omehčal:

„Kako to vem? . . . Čisto enostavnim potom. Še ni dolgo, ko sem šel iz mesta, pa sem ju videl, da sta stopala z roko v roki. Ko me je on zagledal, jo je spustil, in zdelo se mi je, da je v huđi zadregi. Jaz sem se pa delal, kakor bi ne videl ničesar, mislil sem si pa svoje.“

„Misliš, da mu jo Izidor da?“ vpraša Možgan.

Logar zmaje z ramami.

„Če mu jo da?! . . . Izidor ni nujen, da bi ne sprevidel, kako lahko mu koristi tako nagnjenje Kalina.“

„Kako to, saj vendar ne ve, koga bomo izvolili županom.“

„Motiš se. So tudi med nami taki ljudje, ki mu vse povedo. Gotovo mu je znano, da Gornjak noče več županovati, in to mu je dovolj.“

„Zalostno, ako mora že človek na tako podel način iskati zaveznikov“, pripomni nekdo.

„Izdajicam ni nič podlega“, meni Logar. Najbrž se niti ne motim, ako povem, da je Izidor celo naročil svoji hčeri, naj si naveže Kalinovega sina.“

(Dalje prih.)

Ob Soči.

Pozdravljam te,
planinska hči,
oh, kam tako
se ti mudi?

Povej zakaj
tako skakljaš
in s poljem tem
zakaj kramljaš? —

Hiti, šumi
vodovja val,
poslavlja se
od rodnih tal . . .

Dobravski.

Razgled po svetu.

V ogrskem državnem zboru že leto dni divja obstrukcija, ki hoče pre-

prečiti sprejetje nove brambne postave; sedaj si je minister Klueen hotel

pomagati s tem, da je na ljubo puntarskim Ogrom hotel zasukniti postavo tako, da bi cesar ne smel sklicevati vojakov brez dovoljenja ogrskega državnega zbora. Znano je, da Madžari natihoma držijo z Italijani, če bi nas tedaj enkrat napadli, bi se lahko zgodilo, da bi Ogrji odpovedali vojake, in tako bi mažarski čikoši ostali doma v zapečku, mi Avstrijci pa bi se morali sami bojevati. Sicer pa prav jim bodi, saj puntarske Ogre zmiraj gladijo, zveste Hrvate pa s škorpijoni tepejo. — Dne 5. marca je začel zborovati zopet naš državni zbor, a delo nič ne gre prav naprej. Prazno slamo mlatijo o draginji, a vlada sama noče v tem oziru ničesar storiti, ker se noče zameriti bogatim osteruhom, ki so največ krivi draginje. — Italijani so napadli turško mesto v Siriji — Beirut, pretijo tudi Solunu, in celo Carigradu. Dne 4. marca je nagloma umrl vrhovni poveljnik italijanske vojne mornarice, ad-

miral Aubri. — Komaj so na Kitajskem razglasili republiko, je že izbruhnila nova vstaja, ki hoče ponoviti cesarstvo. Vstaši požigajo mesta in delajo svojim lastnim rojakom ogromno škodo, pa tudi tujei so v veliki nevarnosti. — V Pulju v Istri je razpustila vlada zagrizeni lahonski mestni svet in prišli so na sled velikanskim sleparijam. Uradniki so pod varstvom mestnega sveta in deželnega odbora pridno kradli iz občinske blagajne. — Na Angleškem so delavci v premogokopih ustavili delo, nad 2 milijona ljudi je brez dela. Stavka se širi tudi v Nemčiji ob Ruri, in tudi ameriški delavci pretijo, da s 1. majnikom ustavijo delo. Vsled tega se je premog grozno podražil, in tudi živila. In tako zapeljani delavci s svojo stavko le še povečujejo bedo ljudstva. — Norvežan Amundsen je došel na južni pol zemeljske oble.

Orli.

Hoče. »Orel, Orel«, taki in enaki glasovi grejo po celi hočki fari. Mi fantje vemo, kaj imamo vse od »Orla« pričakovati, in zato gremo vedno z navdušenjem k telovadbi, petju, v knjižnico, k predavanjem itd. Pred ustanovitvijo je rekel nek mož: »Kaj pa še tega »Orla« treba?« A sedaj je drugih misli, in to je tudi dejanski pokazal, ko je dal za »Orla« 5 kron. Hvala mu! Brat Simonič in drugi bratje iz Maribora in Slivnice so nas že obiskali, za kar smo vedno hvaležni. Mi »mladi« gremo naprej. Na zdar! Brat iz Hoč.

Središče. Sedmi poglavitni greh je lenoba. Ko bi ne bilo te človeške kuge, bilo bi gotovo dokaj lepše na svetu. A še lepše bi bilo v naši orlovski vrsti. Ne morem sicer reči, da smo leni, ali vendar nekaj takega je, vsaj pri nekaterih. Morda pa mi kateri poreče: »Kaj še, to nas samo toplo spomladansko solnce nekoliko pana.« Dal Bog, da bi bilo tako. Pa še nekaj moram z žalostjo opomniti, oziroma karati. V naši vrsti se nahaja par mlačnežev, kateri s svojo lenobo in nerednim dohajanjem k telovadbi, delajo nečast našemu Orlu. Oni so

slabši, kakor tisti, ki sploh ne marajo za nas. Par pa je tudi takih, ki si ne upajo nastopiti kot mladeniči — Orli. Manjka jim ponos pravega Orla. Vsem tem pa pravim: »Kaj ste tako boječi, maloverni. Ali ne poznate pesmi, ki pravi:

Slovenski fantje saj smo mi,
Po naših žilah teče kri,
Pa za našo domovino,
Pa za našo domovino.

Sicer imamo na tej naši gredi malo plevela, a mi ga nočemo nič. Ne posnemajmo torej teh. Posnemajmo raje našega č. gosp. kaplana, ki so zmeraj veselega srca, vkljub vsemu pikanju in zaničevanju od nasprotnikov. Naj imajo še toliko opravek in skrbi, vendar pridejo vsakokrat k nam, da nam povejo kako poučno, bodrilno in tudi veselo-šaljivo besedo. Vsem skupaj pa torej kličem: Bratje! Čvrsto in pogumno naprej — naprej do naših lepih idealov. Na zdar!

Mladenič — Orel.

Dekliški vrtec.

Kako delajmo za narod! Prebiranje zadnje številke „Našega Doma“, sem

uvidela, kako resnični so čopisi glede narodno-obrambnega dela. Res, koliko

bi lahko mladenke koristile narodu v vseh ozirih, saj se nahaja v naši domovini nešteto potreb, ki bi jih bilo treba zadovoljiti. Na mnogih krajih od tujcev zatirani narod, tam bedne sirote, tu revni bolniki. Enemu in drugemu bi se lahko opomoglo. Toda kje naj vzame priprosto deklet, da zamore navedene nasvete izpolniti? V jasnem odgovoru naj bo slika iz življenja mlade deklice kmečkih staršev: Oblači se priprosto, ker pravi, da obleka največ po nepotrebnem pobere. Blago kupuje močno, da dalje časa traja. Raznovrstnega lišpa si ne omišlja, brezpotrebni oblačil ne nabavlja. V enem letu si prihrani izdatke ene jopice, ki bi bila le za število, a ne potrebna, en predpasnik, ki bi bil le za izpremembo, lišp za nedeljsko obleko, ki bi služil le nečimernosti. In nabralo se je gotovih 10 kron, katere lahko uporabi v dobrodelne namene. In če bi si vse ono omislila, ne bi storila niti najmanjšega dobrega dela, tako pa bo prejela obilo plačilo pri Bogu. Ljube sestrice, ne bi je li tudi ne posnemale. — Ko sve nedavno prišli iz našega zakotja s spremlevalko v dolino, vidive prav kmečka dekleta v moderno ukrojenih dopetnih površnikih. Tu bi mogel biti vendar razloček med po stanu odlično gospo in kmečkim dekletom. Toliko bi se moralo vsako deklet zavedati, da tudi glede obleke ne prestopi meje svojega stanu. Posnemajmo zgoraj omenjeno deklet in bomo uvidele, da je mnogo plemenitejše, pripomoči bednemu narodu, kot streči nečimernosti.

Kmečko deklet vipavske doline.

Dobra gospodinja. V drugi letošnji številki obljubila sem vam, draga dekleta, nekaj poslovilnih besed in dobrih nasvetov. Vem, da je marsikatera izmed vas mgibala, kaj to pomeni? Razjasniti vam hočem uganko. Stara kuharica 4e je dve leti redno oglaševala v „Našem Domu“; danes se pa hoče kot taka posloviti od ljubih bralk. Rekle bodele: „Snov ji je pošla.“ Ni res, mladenke; o tej stroki bi se dala leta in leta dopisovati, in vendar ne-

ham. Zakaj? Ker mojih receptov več treba ni. Izišli knjigi „Gospodinjstvo“ in „Slovenska kuharica“ bodita moji namestnici. V kolikor je to izpeljivo, naj si slovenske mladenke same nabavijo ti dve prekoristni knjigi; razven tega naj se pa nahajate omenjeni knjigi v vsaki knjižnici Dekliških zvez. Pri vsakem shodu naj se prebere, oziroma obravnava eno ali drugo točko po potrebi in času iz „Gospodinjstva“ in „Sl. kuharice“. „Dobra gospodinja“ se pa mogoče prikaže v prihodnje v drugi obliki. Pozdravljena torej predraga dekleta, osobito vse vrle sodelovalke! Prepričana sem, da če uvažujete moj nasvet, ne bodele nikakor pogrešale

Stara kuharica.

Lahkomiselnost. Ta pogubonosna plevel ima močne korenine zlasti med mladino, a ni je kmalu napake, ki bi imela hujše posledice kakor ta. Ona spravlja mladino v slabo tovarišijo, oropa jo zdravja in poštenja, privede v bolnišnice in ječe, celo v prerani grob. Najpogubnejša je lahkomišelna znaskrbno smešlja, ko se igra s svetlim, nja, ne bodite kakor otrok, ki se brezostro nabrušenim nožem, pa ne ve, kako krasna je ta igrača. Dekleta, s slabimi osebami ne sklepajte zakona, ker lahkomišeln človek ne greni življenja samo sebi, temveč tudi svojim! Kolikim družinam podira ta napaka družinsko srečo, nesreča za hišo je lahkomišeln gospodar ali gospodinja. Da nam ne bodo na starost grenili življenja bridki spomini na lahkomišeln preživelo mladost, prizadevajmo si, dekleta, sedaj vsako stvar resno in trezno premisliti, preden se za njo odločimo. Mnogo bridkosti bomo prihranili s tem sebi in staršem. Kar sedaj v resnem postnem času pričnimo to koristno vajo! Žal, da so mnoge mladenke slepe in gluhe za vsako pametno besedo, z vsakim capinom začnejo pantljati, pozneje pa joka in stoka, da je joj. Kar išče, to najde, kakor si kdo

postilje, tako bo ležal. Zato bodite pametna, dekleta!

Kakšna je naloga matere-gospodnje? Na prvi pogled je stan gospodnje neznamenit; toda če natančneje pogledamo v njeno delovanje, bomo videli, da je njen delokrog obširen. Njena naloga je, vzgojiti otroke sebi v veselje in v pomoč na stara leta, in v korist cerkvi in narodu. Mati igra važno vlogo tudi v državi. Vsak narod, ki ima hrabre sinove, ki so steber države, se ima v prvi vrsti zahvaliti zato materam. Nek velik papež je zaklical: Dajte nam dobrih mater in rešil bom svet. Da pa more mati-gospodinja izvršiti to nalogo, mora biti sama krepostna, to je, dičiti jo morajo razne lepe lastnosti. Gospodinja naj bo verna, delavna, potrpežljiva, uljudna in ljubeznivo resna. Iste kreposti naj vcepilja v srca svojih otrok, da jih osreči časno in večno. Ona je solnce, ki ogreva s svojo ljubeznijo celo hišo; s svojo dobrotljivostjo si pridobi srea svojih otrok, da so sprejemljiva za vse dobro in lepo. Ona je angel, ki varuje svoje pred zapeljivostjo in slabim čtivom, sploh pred vsem, kar bi otrovalo nedolžna srea njenih otrok. Ona je kraljica njej izročeni in vladarica svojega doma, za katerega smo ustvarjeni. Pozni rodovi se je bodo spominjali in jo blagrovati. Vzgojila bo sebi vredne naslednike in v njih sredi bo mirno preživela večer svojega življenja, a ob koncu bo lahko rekla: Sedaj odpusti, Gospod, svojo deklo, ker so videle moje oči sad mojega truda, namreč srečo mojih dragih. — Slivniška mladenka.

Mladenke, na vojsko zoper pijančevanje! Da, na vojsko zoper pijanost, zoper največjega sovražnika domovine — kralja alkohola. Temu napovejmo odločen boj, dokler ga ne preženemo iz naše lepe slovenske domovine, kjer neusmiljeno gospodari. Kdo bi mogel naštetati vse pretepe in pobeje, vse solze, vso bedo in vse gorje, ki ga je povzročil. Zaman se trudimo za napredek in blagor domovine, ako ne omejimo poprej povodnji pijančevanja.

Človek si z nezmernim pitjem ugonobi vse duševne in telesne sile ter si zamori ves čut za plemenita in vzvišena dejanja. Nesrečni človek se popolnoma poživini ter je zmožen za vse hudo. Kolika škoda za narod! Gospodarstvo hira, v družini je prepir, uboga žena je sužnja v lastni hiši, otroci pa komaj čakajo, da odrastejo ter se razgube po svetu. Alkohol je kriv, da se ljudje trumoma izseljujejo. O alkoholu smem po pravici reči:

Koliko škodo nam dela alkohol na duši, je težko kratko popisati. Stanujem v neposredni bližini gostilne, kjer imam vsak dan, posebno ob nedeljah, priliko opazovati žalostne prizore. Kako žalostno vendar, da mladina, žali bog tudi dekleta, išče zabave po gostilnah v družbi ničvrednih ljudi. Moj Bog, koliko greha! Pijača jim omoti glavo, sramežljivost zbeži, slabe želje prevladujejo in omamljajo človeka. Koliko deklet je prepozno obžalovalo prvi nepremišljeni korak v gostilno. In v resnici ni gršega, kakor deklet v družbi pijancev. Poleg nečistosti se mi pijanost najbolj studi, in je v resnici najgrša, pa tudi najškodljivejša, ker je ravno ona vzrok nečistosti.

Dekleta predraga, vse odločno v boj zoper pijančevanje! Me ljubimo domovino in hočemo delovati za njeno srečo in blagor. Neovrgljiva resnica pa je, da je delo za abstinenco v sedanjih časih in sedanjih razmerah poleg razširjanja dobrih časnikov najpotrebnejše in najimunitnejše delo za narod. Toda, se bo marsikatera vprašala, kaj začeti in kako delovati za abstinenco? Ali veste kako? Začeti mora vsaka najprej — sama pri sebi!

Pristopimo vse brez razločka k družbi treznosti, če ne v prvo, pa vsaj v drugo stopnjo. Družba treznosti ima namreč dve stopinji: v prvi so tisti, ki se zavežejo, nobene alkoholne pijače ne kapljice piti, to so pravi ali popolni abstinentje; na drugi stopnji so pa tisti, ki se zavežejo, da ne bodo nikdar kapljice žganja pokusili, vino in pivo pa le zmerno za potrebo pili, ali vsaj vsak dan ne. Toda upam, da bodo bolj

goreča dekleta tudi tako pogumna, da stopijo v prvo vrsto treznosti ter tako pokažejo, da se da tudi brez vina veselo živeti. Iz lastne izkušnje vam povem, da to ni prav nič težavnega ali nemogočega; le nekoliko dobre volje in premagovanja je treba imeti. Bodri nas oni vzvišeni ideal, za katerim vse stremimo, da bi s svojim lepim vzgledom drugim svetile ter jih kot svetle zvezde-vodnice pripeljale na pravo pot poštenega, krepostnega življenja. Preteklo je že več kot leto dni, odkar sem si, videč neizmerno gorje, katero povzroča neizmerno pijančevanje, dala častno besedo, da ne bom nobene alkoholne pijače več pokusila. V začetku je bilo res treba precej premagovanja, Sedaj pa, da vam odkrito povem, nimam niti najmanjšega nagnenja do vina in in opojnih pijač.

V drugo vrsto družbe treznosti pa upam in pričakujem, da bodo rade in z veseljem pristopila vsa dekleta, ki imajo količkaj smisla in volje, delovati za dobro stvar, v korist sebi, družini in celemu narodu. Toda ni dovolj, da smo same navdušene abstinentke, treba je družbo treznosti tudi razširjati, drugim priporočati. Torej vsaka najprej sama pri sebi, potem v domači hiši in potem pri sosedih. Morda imaš, ljuba deklica, očeta ali brata, vdana pijančevanju, prosi, prigovarjaj jih, naj ne hodijo v gostilne. Dalje poskrbi, da bode v domači hiši vse lepo urejeno in snažno, ob nedeljah postavi na mizo kaj boljšega, sploh si prizadevaj, da privežeš s svojo ljubeznijo, prijaznostjo in krotkostjo vso družino na dom. V družini, kjer je gospodinja krepostna, prijazna iz potrpežljiva, vlada zastopnost in medsebojna ljubezen, ki je vir sreče in blagostanja. V taki družini nikomur ne hodi na misel, da bi si iskal razvedrila :o gostilnah. Morda vidiš ali slišiš, da pri sosedih ni vse v redu, da je morda alkohol kriv razdora; pojdi, prigovarjaj za družbo treznosti. Za očitne pijance pač ni drugega sredstva, kakor da postanejo popolni abstinenti. Na Kranjskem že kakih 10 let prav krepko deluje

družba treznosti ter je zbrala že veliko vojsko abstinentov. Tudi na Štajerskem je zadnji čas, da se za to reč zavzamemo. Začeti se mora pri mladini, zakaj kjer je mladina, tam je bodočnost. Tu in tam je že morda marsikateri abstinent, toda posameznik, Treba je močne armade, treba je, da se med seboj spoznamo, in skupaj z združenimi močmi gremo v boj proti ljudskemu sovražniku. Mladdenke v dekliških zvezah in Marijinih družbah, na noge! Znana vam je gorečnost, kadar se gre za dobro stvar; povsod imamo prednost v tej reči pred mladeniči, pogumno na plan, v armado abstinentno!

Takoj po prvem sestanku naj voditeljica javno vpraša, ali se hoče katera vpisati v družbo treznosti in ali hoče zveza v tej reči kaj delovati. Posebno se še obračam do duhovnih voditeljev, da bi pomagali ali vsaj razložili pomen družbe treznosti, kakšna je in kaj zahteva. Ker je marsikomu družba še čisto neznana, bom prihodnjič priobčila njena pravila kakoršna ima družba treznosti v ljubljanski škofiji.

Sedaj se obračam še na Vas, gospod urednik! Ali bi dovolili v „Našem Domu“ malo prostorčka, kjer bi se poročalo o treznostnem gibanju med mladino, v dekliških in mladeniških zvezah na Štajerskem? (Opomba uredništva: Z veseljem damo naš list na razpolago za to prepotrebno gibanje.) Na delo tedaj za abstinento! Potem pa le pridno poročajte v „Naš Dom“, kje že imate abstinentni krožek in koliko članov šteje? Katera zveza se oglasi prva, bode imela častno mesto v „Našem Domu“ in se bode poznalo, da zveza v resnici deluje za blagor naroda.

Na boj tedaj! Za mano tovarišice mile, domovina nas kliče na pomoč, ker ječi pod jarmom krutega alkohola. Ne strašimo se nobenih zaprek in zabavljanj, temveč pogumno, neustrašeno delajmo za treznost! Prepričane bodimo, da kolikor težje gre ta reč, kolikor več nasprotovanj imamo, toliko večje bo naše zasluženje za narod in za Boga.

Zvonimira. O.

Društveni glasnik.

Sv. Magdalena v Mariboru. Na zadnji mesečni sestanek dne 25. februarja je prihitelo do 60 deklet. Gospod duhovni voditelj nam je opisal življenje device Orleanske ter nas navduševal, naj bi tudi me dekleta ljubile Boga in svojo slovensko domovino tako, kakor devica Orleanska. Nato je zopet nastopilo več deklet. Koren Marta je govorila: Bodimo odločne Slovenke, braniteljice sv. vere in svoje nedolžnosti. Dremšak Uršula: Bodimo neutrudljive delavke v Dekliški zvezi. Sever Katarina: Gojimo pravo ljubezen do Boga in do bližnjega, posebno med seboj. Cvirn Liza: Čuvajmo svojo dekliško čast. Močnik Uršula je prednašala pesem: Mladinska izobrazba. Prihodnji mesečni shod bode 31. marca.

Kamnica pri Mariboru. V nedeljo, dne 4. februarja je na mesečnem zborovanju Dekl. zveze govorila Franca Matičič »o čistosti.« K edinosti in vstrajnemu delu v zvezi nas je opominjala Ant. Ribič. Sledili sta še dve deklamaciji »Slovenka sem« L. Strnad in »Najboljša mati« Mohorko. Na to sta nas svarili Roza Šket pred plesi in Jul. Lopič pred nečimernostjo. Tega zborovanja se je udeležil vlč. gosp. dr. Kovačič, ki je v svojih jedrnatih in dobro premišljenih spisih razširil mnogo zlatih nauk med slov. mladino. Navduševal je dekleta, da delajo v Dekl. zvezi neumorno za svojo izobrazbo ter jih opominjal, da ostanejo vedno in povsod zveste trem svetinjam: veri, narodnosti in izobrazbi. Na pustno nedeljo pa sta obe zvezi priredili veselico s precej obširnim vsporedom. Goste je pozdravila in deklamirala »Pijancu« M. Vidovič. Na to sta nastopili »Klepetulji« M. Vidovič in T. Oblak, ki sta morali svoj šaljiv prizor ponoviti. Govor in razlago igre »Pri gospodi,« ki so jo predstavljali prav dobro nam je preskrbela Franca Matičič. Mladeniška zveza je nastopila prvokrat z manjšim šaljivim prizorom »Kmet in fotograf,« ki sta ga prav dobro pogodila mladeniča Kajzar in Trobentar. Pred igro je mladenič Kajzar v lepem govoru pozival kamniške mladeniče k delu za svojo izobrazbo na katoliško narodni podlagi ter končal svoj govor: »Mladeniči, naš današnji majhni začetek naj bo temelj našemu prihodnjemu izobraževalnemu delovanju in napredovanju!« Med posameznimi točkami so dekleta zapele nekaj narodnih pesmi. Imeli smo gostov nepričakovano mnogo in prirediteljev se je vsem dobro dopadla. Dne 25. februarja je imela Mlad. zveza svoj poučni sestanek, pri katerem je A. Cehner deklamiral »Pozdrav mladeničem pri poučnem sestanku.« Franc Kajzar pa je govoril o »vrednosti mladosti.« Nato je Matija Molc kratko opozoril mladeniče na skupno in vstrajno delo v zvezi. Mladeniči in mladenke zdaj pa le složno in vstrajno naprej! Treba je le korajže in premagali bomo ovire in dosegli cilj.

Ljutomer. Kadar mi dopušča čas, vzamem te v roke, dragi »Naš Dom,« ki te vsakokrat željno pričakujem. Vselej mi pride na misel:

mogoče bo kak dopis od Sv. Križa na lepem Murskem polju. Kako veselo bi bilo, ako bi se po vzgledu drugih tudi tamkaj ustanovila dekl. in mlad. zveza. Drage tovarišice, ako ste še kaj vnete za božjo čast in napredek mladine, potrudite se, da se ustanovi dekliška zveza, katera, upam, bo pod vodstvom vašega veleč. duhovnega voditelja g. Ostrža vrlo napredovala. In s tem boste vzdramile tudi fante. Le večkrat pogledjte, mladeniči in dekleta, v kak list, posebno Naš Dom, ki je nalašč za mladino. Kajti dandanes gleda sovražnik, ki ga dobro poznate, kako bi izruval vero in poštenost iz mladih src in nas zaslužnil. Začnite se torej gibati po celem Murskem polju, da iztrebite sovražnika, ki vas zahrbtno zalezuje in se mu postavite ob času v bran za narodno stvar. Ne ustrašite se psokv in ničesar. Vaše geslo bodi: »Z Bogom in Marijo za slov. domovino.« Z upom na boljšo bodočnost ti kličem: »mladina vstani, kajti mnogo je še dela in težke so ovire, a nič se ne ustraši, kadar boš praznovala dan vstajenja, bo tvoje veselje tem večje. Dal Bog da bi kmalu kaj bilo.

Na delo tedaj, a do konca značajne

Namenov poštenih, a bolj še dejanj.

U borbo za narod, neustrašene, vztrajne

Do zadnjega diha, trudeče se zanj.

Za narod goreče, živeče, trpeče

A sluge nikogar, kot naroda sreče.

Vsem somišljenicam širom Križevske fare izroča pozdrave

Minka, mladenka iz Ljutomerske okolice.

Šoštanj. Dne 25. februarja t. l. je imela

»Dekliška zveza« shod, ter se je ob tej priliki ustanovil »odsek družbe treznosti.« Č. g. voditelj Kropivšek so razložili pravila te družbe, nato so bile izvoljene v odbor: Ravlen Jozefa, Golob Marija in Praprotnik Antonija. Odsek šteje sedaj 53 udov, dve sta v I. stopnji, 51 pa v II. Živela abstinenca!

Zreče. Dne 18. februarja 1912. je imela naša podružnica »Slovenske Straže« občni zbor, katerega sta se dejansko udeležili tudi obe zvezi, mladeniška in dekliška. Glavni govor so imeli č. g. vikar Martin Jurhar, v zelo poljudnih besedah in na podlagi tega, kar vidimo v domači kmečki vasi, govorili o potrebah, lastnostih in čednostih slovenskega ljudstva. Vsi smo č. gospodu govorniku hvaležni za njihove lepe, pomenljive besede. Mladenič Rudolf Hren je predaval pesem »Materi Sloveniji.« Mladenka Klančnik Katika je navdušeno, prednašala »Budnico obmejnim Slovincem,« Vinter Rozika pa je slikala v svoji deklamaciji lepoto in krasoto slovenske domovine. Kako napredujeta naši zvezi, se vidi iz tega, da so ta dan nastopili tudi mladeniči in mladenke prvič javno na odru. Fantje so uprizorili burko »Kmet in fotograf« in sicer je kmeta igral Kotnik Anton, fotografa Hribnik Fortunat, policaja pa Hren Rudolf. Vsi trije so svoje vloge izbornorešili, kar je pričalo ploskanje, veselost in za-

dovoljnost občinstva. Dekleta so pa predstavljale igre »Jeza nad petelinom in kes,« in sicer Vladko — Golčar Julika, Rado — Lamut Barbika, Lenčko — Sadek Katra, Nežiko — Klančnik Francka, Katro — Marčič Tončka. Ni sicer dobro vedno hvaliti, a v tem slučaju našim igralcem ne moremo odreči pohvale, kajti vsi smo se jim čudili, kako so se znali zoper vse pričakovanje lepo in primerno kretati na odru. Razume se, da nas je razveseljeval tudi mešani pevski zbor, katerega zna spretno voditi mladenič Albin Sadek. Tako se trudita vedno bolj naši zvezi, priskrbiti mladini poštene zabave in jo voditi po potu izobrazbe do sreče. Zato pa, mladeniči in dekleta, ki še omahujete in se še niste odločili za zveze, proč s praznim strahom, proč z napačno sramežljivostjo pred hudobnimi jeziki izprijenih ljudi, oklenite se trdno zveze, ki je ognjišče in središče, kjer lahko najdete pošteno zabavo in zajemate pravo izobrazbo. Tajnica zveze.

Rajhenburg. Veselje je vladalo med nami, ko smo bile zbrane na drugem sestanku Dekliške zveze. Predsednica otvori zborovanje ter da besedo Zofiji Kukovica, ki navdušuje mladenke za delo, za ljubezen do starišev in do domače hiše. Tega pa je zmožna le tista mladenka, ki skrbi za lastno izobrazbo. Terzija Šalomon povdarja, kolike veljave so čiste in deviške mladenke. Le take koristijo najbolj mili domovini. Les Valburga svari dekleta pred lahkostjo in naglašja, da je mladostni čas odločen resnemu delu. Valent Roza govori prepričevalno o nevarnostih ženske mladine, ki so: lahkomisljnost, prevzetnost v obleki, veselice, ples, službe v tujini. Remih Marija deklamira Gregorčičevo pesem: Hajdukova oporoka. Bence Antonija nam poda življenja device

Orleanske, in poziva vse, naj po vzgledu te junaške deklice delujemo s pobožnim in čistim življenjem za blagor domovine. Pribožič Marija navdušuje vse k delu v Dekliški zvezi. Marija Rezec povdarja, kolikega pomena je za dekleta čisto srce, dobro prijateljstvo, dobro berilo. V izobrazbi je moč, a izobrazujejo nas dobre knjige. Zato pa ne tratimo časa v ničvrednih tovaršijah, ampak si izberimo za tovarišico dobro knjigo. Z velikim zanimanjem smo poslušale pogumne in poučne nagovore svojih tovarišic. Bilo nas je zbranih iz cele obširne župnije. Z žalostjo smo sprejeli vest, da nas hoče zapustiti ljubljena predsednica, Marija Rezec. Bog ji poplačaj trud, ki ga je imela za povzdigo naše zveze. Kot nova predsednica je izvoljena Antonija Bence, a njene pomočnice pa: Valent Roza, Jankovič Neža, Remih Marija, Abram Marija. Predno se je shod zaključil, smo odločile prihodnji sestanek na Cveto no nedeljo.

Spitalič. Dovoljujem si poiskati v »Naš. Domu« mali prostorček, da vsaj nekoliko poročam o našem slov. kat. izobraževalnem društvu, ki ima veliko število udov, posebno fantov in deklet. Lansko leto nismo lenarili, temveč pridno delali. Priredili smo med drugim nekaj iger, kakor »Kovačev študent«, »Rdeči nosovi« in »Sinovo maščevanje«. Pri teh prireditvah se je tudi deklamiralo in so se prepevale lepe slovenske pesmi, katere sta proizvajala mešani in moški zbor; pri zadnji igri je n. pr. zapel moški zbor mogočno pesem »Buči morje Adrijansko«. Dekliška Marijina družba tudi ni hotela zaostati ter je priredila dve lepi igri, namreč »Sv. Cita« in »Najdena hčica. Pri nas torej lepo napredujemo bodisi v verskem oziru bodisi v izobrazbi.

Govorniške vaje.

Naše delo — vaše delo.

Slavni zbor! Premili tovariši!

Danes ste videli premnogi prvokrat nas Orle. Gledali ste, kako smo se sukali na telovadišču. Ugajal vam je naš nastop, dopada vam naša obleka, zlasti še naša ponosna orlovska peresa.

Da smo to postali, kakoršne nas vidite, nas je stalo veliko truda, veliko dela. Mi smo katoliški slovenski telovadci Orli, in se razločujemo od liberalnih slovenskih telovadcev Sokolov, kakor dan in noč. Vse naše delo meri na to, da postanemo danes jutri neupogibljivi katoliški možje, vzorni gospodarji in neustrašni slovenski rodoljubi. Mi se že sedaj trudimo, da ostanemo sami iskreno verni in goreče narodni, da pa ostane tudi naš narod zvest veri in svojemu jeziku. Mi smo člani mogočne organizacije, ki danes šteje po vsem Slovenskem nad 4000 telovadcev. Pred vsem je telovadba naš cilj. Res je, pri delu itak veliko telovadimo, pa ta telovadba ni urejena, ni enakomerna. Le

v zdravem telesu biva zdrava duša. Telesno zdravje in telesno moč jako pospešuje telovadba. Pa ona pospešuje tudi spretnost v korakanju, kretanju, v različnih gibih in pohodih. Mladenič — Ore! lahko shaja pri vojaki in kmalu napreduje. Torej so prav mnoge koristi telovadbe. Zato se enako drugim narodom vne-mamo za njo tudi Slovenci.

Po zimi telovadimo dvakrat na teden, po letu pa enkrat. Vsak mora priti ob določeni uri, vsak mora biti pokoren vaditelju. Tako se vsak mladenič kmalu privadi redu pa tudi točnosti in pokorščini, ki se vse strogo tirjajo pri vojaki, pa jih vsak človek nujno rabi v življenju.

S telovadbo navadno združimo, posebno po zimskih večerih, poučen shod. Eno uro telovadimo, eno pa se učimo. Tako s telovadbo družimo izobrazbo. Pretečeno zimo smo pre-delali celo »Zlato knjigo Orlov.« Tu smo našli brez števila krasnih navodil za naše življenje in delovanje. Tovariši, ali jo poznate? Vsak izmed vas jo mora prej ko slej prečitati, premisliti in si navodila zapisati globoko v o

min. Pri poučnih shodih čitamo tudi naš telovadski list »Mladost.« Naš Dom pa prečita vsak sam na domu. Odkar smo Orli, smo se veliko naučili. Naredili smo sicer veliko potov v telovadnico, pa smo tudi izredno veliko pridobili v izobrazbi. Zato nam ni žal, da smo Orli. Poskusimo se lahko s marsikaterim mladeničem. Nekaj velja, kdor kaj ima, več velja, kdor kaj zna!

Poleg telovadbe in lastne izobrazbe pa nam je posebno pri srcu delo za narod. Kjer moremo kaj koristiti dobri stvari, smo gotovo zraven. Sedaj branimo našo stvar, če jo kdo napada, sedaj prepričujemo mladeže, da je naša pot prava. Nekateri sodelujemo kot odborniki pri izobraževalnem društvu in pri mladeniški zvezi. Zlasti smo sprejeli v svojo skrb moško podružnico »Slov. Straže« in zbiramo udnino za njo. Kjer se gre za zmago naše

stvari, smo zraven kot navdušeni agitatorji. Taki smo in taki hočemo ostati Orli.

Kaj pa Vi, drugi mladeniči? Mi smo doslej že veliko delali, oklenite se dela tudi Vi. Osnujte si že letos pri Vašem bralnem društvu mladeniško zvezo, pridobite za njo vse dobromisleče tovariše in urno na izobraževalno delo. Čas hiti, mlada leta bodo kmalu minila. Znanje in sicer mnogostransko je najbolj dragoceno premoženje. Kjer mogoče, ustanovite Orla, kjer pa ni, pa se združite v mladeniški zvezi.

Iz srca želim, da v tem oziru rodi veliko sadov današnji naš shod. Treba je, da se vzdravimo v vsaki župniji mladeniči in se začnejo pripravljati za bodočnost, da bodo čez leta veljavni in uplivni možje. Na delo torej tovariši!

Rod stari hira, gine,
Bodočnost je mladine!

Drobtinice.

Klavijolina.

Večkrat sem že slišal in tudi čital o tej iznajdbi. Navdušen za lepo glasbo, zlasti tako, ki bi mogla imeti svoje ognjišče tudi sredi bolj priprostelega naroda, v prvi vrsti pa naše mladine, se nisem zbal malega truda obiskati iznajditelja, gosp. Ludovika Bajdeta v njegovi delavnici na Dunajski cesti, 73 v Ljubljani. Vesel sem bil in še sem vesel tega obiska; zakaj vspeh je bil boljši nego sem pričakoval. Kako preprosto je videti to glasbilo: po svoji obliki, kakor tudi nalogi prava hčerka klavirja in vijoline, odtod tudi njeno krstno ime. Prijazna mala omarica, koje pokrov se odpre in ti odkrije klavijaturo, na desni se ti prikaže telo (korpus) vijoline ali gosli, s katerimi ima opraviti lok v tvoji desnici. Ker poznam note in sem pred več nego dvajset leti tudi brenkal za prvo silo na pianoforte (glasovir), zato mi je tudi po polurni vaji pela že dokaj lično. Očaran pa sem bil, ko sem slišal igrati duet, ki sta ga igrala gdč. Bajde in g. Hafner, organist v St. Vidu. Zares, sem pomislil, to je glasbilo, kot utvarjeno za našo mladino, zlasti po izobraževalnih društvih, kjer se hoče članom podajati ne samo strog pouk za um, ampak tudi ljubezen do vsega lepega in npravnega z ljubeznjivo in prijetno verižico lepe glasbe. Kako škoda je tolikih popoldnevov, zlasti ob nedeljah in praznikih, ki umevajo morda ob strupeni čaši opojnosti in brezpomembnih pogovorih doma ali v gostilni. Kako hvaležno bi bilo marsikje ljudstvo za urico po krščanskem nauku, ko bi se lahko naslajalo zastonj ob najplemenitejši glasbi, klijoči iz naših narodnih popevk ali pa presajeni iz tujih vrstov. Saj klavijolina ni morda instrument podoben kakšnim akordnim citram, ki se ti po eni uri pristudijo do dna, ampak vijolina v polnem pomenu besede, ki ima vse vrline navadne vijoline, a ne njene velikanske napake, da se je je treba učiti pridno leta in leta, predno se

moreš prikazati z njo javno ali tudi le v ožjem domačem krogu. Kdor ima v rokah klavijolino par tednov in pozna note, temu je na stežaj odprta cela svetovna literatura za vijolino, pa tudi za vijolo in vijolinčelo, sploh za tako zvano komorno muziko ali kvartete na lok. Klasična dela Haydnova, Mozartova, Schubertova in drugih glasbenih orjakov, omejena doslej na silno maloštevilne ljudske kroge, imajo po klavijolini odprto široko pot med ljudstvo. Ni čudno, da so pozdravili to glasbilo z veseljem tudi mojstri slovenske glasbe in je ljudstvo pri raznih društvenih prireditvah navdušeno poskalo zvokom klavijoline, ki tako čudovito spremlja harmonij in klavir in se tako harmonično sklada tudi s tamburaškim zborom. Pozabiti ne smem na klavijolino kot glasbilo cerkvenih korov. Kako povzdiga orkestralna maša v plemenitem slogu duha nad vse pzemeljsko! Da so take orkestralne maše doslej bile skoro nemogoče tudi pri najboljših dekanijskih in farnih cerkvah, je bil vzrok, ker ni bilo — godcev na lok! Glasbila na supo (pihala) se dajo, — kjer jih že hočejo imeti poleg loka, — lahko priučiti (flavta, klarinet, trobke itd.), a zadostuje že kvartet na lok, ki ga vsak organist priuči svoje pevce ali pevke tekom nekaterih tednov. — Kamor se torej ozremo, na cerkveno ali svetno polje, povsod igra klavijolina lahko ulogo največjega kulturnega momenta. Treba ni družega kot male žrtve za nabavo inštrumentov, ki naj ponese v svet smisel slovenskega iznajditelja za umetnost, vzbujajo vse blago in plemenita v velikem srcu našega naroda in mu poročajo mali trud z najlepšim užitkom in veseljem. Za razpošiljanje je pripravljenih že večjo število klavijolin. Cena je različna z ozirom na les, iz katerega je instrument napravljen, črn, poliran, ebenovini podoben mahagoni, beli javor, ameriški oreh itd. Pride torej na 180—200 K. Očividec.